

Annelies en Herman van Rens

Limburg is judenfrei

Deportaties van Joden uit Limburg, en speciaal uit Beek, tijdens de Tweede Wereldoorlog, een drama in drie bedrijven

Inleiding

Vijf en zestig jaar geleden, 8 april 1943, kon Hanns Rauter, de *Höhere SS- und Polizeiführer* in het bezette Nederland, voldaan vaststellen dat de *Provinzentjudung* van Limburg was voltooid. De laatste nog legaal in deze provincie verblijvende joden waren afgeleverd in het *Judendurchgangslager Hertogenbusch* te Vught.[\[1\]](#)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog probeerde het Nazi-regime alle Europese joden te doden. Tussen de vijf en zes miljoen mensen werden geëxecuteerd, uitgehongerd of vergast, niet omdat ze zich hadden verzet tegen het bewind van Hitler, maar alleen omdat ze geboren waren als jood. De moordmachine bereikte een half miljoen bewoners van het getto van Warschau; zij bereikte ook de kleine joodse gemeenschap van Beek.

De geschiedenis van de Holocaust in Limburg moet nog worden geschreven. De geschiedenis van de jodenvervolgung heeft ook in deze provincie haar lokale bijzonderheden. Dit artikel handelt over de weg die vooraf ging aan Rauters tevreden gevoel op 8 april 1943.

De meeste van de ruim achthonderd joodse slachtoffers van de Holocaust waren uit Limburg weggevoerd in drie grote deportaties. Op 25 augustus 1942 en begin november 1942 werden in totaal vijfhonderd Limburgers via Maastricht naar Westerbork gedeporteerd. Zij moesten geloven dat het een vorm van werkverschaffing betrof. Bij de oproep speelden de Arbeidsbureaus een grote rol, en ouderen en zieken kregen vrijstelling. Na november 1942 verbleven er nog een paar honderd joden legaal in Limburg. De meerderheid bestond uit ouderen. Op 30 maart 1943 kwam het bevel van Rauter om acht Nederlandse provincies, waaronder Limburg, vóór 10 april geheel van joden te zuiveren. Alle joden uit deze gebieden moesten worden verzameld in het kamp Vught. Op 7 en 8 april kwamen de laatste legale joden uit de acht provincies het kamp binnen. Onder hen bevonden zich alle joodse Limburgers, die men te pakken had gekregen. Het was de derde grote deportatie uit deze provincie. Hierbij waren ook drie inwoners van Beek betrokken. Tevens maakten twee bejaarde mensen, die kort tevoren uit hun woning in Beek waren gezet, omdat de nieuwe NSB-burgemeester het huis nodig had als ambtswoning, deel uit van het transport. Zij werden gedeporteerd vanuit Grevenbicht. Het lot van deze laatste groep Beekse joden is het onderwerp van deze studie. Het artikel beoogt ook een historische achtergrond te geven aan de plaatsing van het monumentje voor de vijf mensen uit Beek, die op 14 mei 1943 werden vermoord in de gaskamer van Sobibor (zie inzet bij dit artikel). Tenslotte is dit artikel een mogelijkheid voor de auteurs om een paar onnauwkeurigheden recht te zetten die waren geslopen in een publicatie uit 1994 over de deportaties uit Beek.[\[2\]](#)

Het hele artikel, zoals gepubliceerd in Becha, kunt u [hier downloaden](#). (u kunt het artikel ook opslaan door op de rechtermuisknop te klikken, en te kiezen voor 'doel opslaan als').

Een uitgebreidere versie van het artikel, dat betrekking heeft op de hele provincie Limburg, met meer kwantitatieve informatie, kunt u [hier](#) downloaden.

[1] Dr. L. de Jong, *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog, deel 6, juli '42-mei '43, eerste helft* ('s-Gravenhage 1975) 355; en: Dr. J. Presser, *Ondergang. De vervolging en verdelging van het Nederlandse jodendom (1940-1945), deel 1* (achtste druk, 's-Gravenhage 1985) 350.

[2] Herman van Rens et al., *Een voetnoot bij de wereldgeschiedenis. Beek tijdens de Tweede Wereldoorlog* (Beek 1994) 79-113.